



26.19x33.95	1	39	עמוד	10 ערים	הארץ	26/05/2022	81805944-9
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790							



הרצל אמר

ציונות חווייתית במרכז הרצל | צילום: מרכז הרצל

מרכז הרצל, הכולל מוזיאון ומרכז חינוכי, פותח את שערו להיכרות אחרת עם המפעל הציוני. התערוכה ראשונה בעולם שבו מוצג אלטנוילנד המקורי - ספרו של הרצל בכתב ידו, הסיור האינטראקטיבי בין הכתבים והסדנאות הייחודיות שמותאמות למציאות העכשווית - הן חלק מהדרך לציונות המודרנית | נועה ראל, בשיתוף מרכז הרצל

והציונות לציבור הרחב, ובטח לציבור הצעיר יותר, אופן העברת המסרים לא יכול להיות סטנדרטי, וזה בוודאי לא עוד שיעור היסטוריה", הוא אומר. לרבריי פויר זוכי, דרך הכתבים והמיצגים ניתן לראות כי השאלות והדיונים שהרצל עסק בהם, הם באותם נושאים שבהם אנחנו עוסקים עד היום - על חלומות, עשייה ופיתוח. "הרצל הבין את כוחו של החלום ושל כוח הרצון - לסמן מטרות וללכת לפיהם. המבקרים שלנו מקבלים השראה, ואנחנו מכוונים אותה לעשייה שתורמת לכלל", מסביר פויר. "למשל, אחד המסרים החשובים שאנחנו מעבירים הוא שכדי להגיע למפעל גדול של ציונות - צריך לעשות את זה ביחד, דרך סיסמת הבחירות שהציע - 'בן אדם, אחי אתה'. לאחר מכן, גם בהיבטים של קירמה, כמו גם עלייה וקליטה, מרכיב הרברים נוגעים ורלוונטיים לימינו אנו".



אורי זכי | צילום: רפאל בן משה

ברות לכל העולם דרך המזרח התיכון ועד אירופה ואסיה, על רכבות קלות והתקרמות רפואה. מדינה דמוקרטית עם שיוויון מלא לנשים ומיעוטים". המוזיאון איננו מוזיאון סטנדרטי, והמבקרים בו חווים את תשע שנותיו האחרונות והמשמעותיות בחייו של הרצל, תוך פיתוח שיח ציוני עכשווי ורלוונטי. עורך פויר, מנהל המרכז, אומר כי מטרת המרכז אינה לעסוק בנוסטלגיה, אלא בציונות בת זמננו, ולהעביר את המסר לפיו המפעל הציוני מונח על גבם של כולנו, כל אחד בתחומו ובעיסוקיו: "התערוכה ותצוגת כתב היד, המחוננים למרכז ולמוזיאון, משתמשים בשפה של כרזות ציוניות מימי קום המדינה, ומאפשר לראות בצורה מופשטת את הציטוטים מאותו ספר מסורתי, ולמצוא כיצד הכתובים פוגשים בהתאמה כמעט מדויקת את המציאות של היום. במוזיאון ובמרכז, נאמצעות האינטראקטיביות - אנחנו מסבירים כיצד אותם ערכים שהובילו את החזון הציוני כאים לידי ביטוי בימים אלו. כדי להרגיש את דמותו של הרצל

מרכז הרצל של ההסתדרות הציונית העולמית שוכן במיקום המתבקש לו - הר הרצל בירושלים, שבו קבורים גורלי האומה וכמוכן חוזה המדינה. במרכז פועל מוזיאון הרצל, הכולל תחנות מחיי, לצד מתחם חינוכי לסיורים והדרכות ייחודיות, כמטרה להנגיש ולהעביר את מורשתו של האיש עם החזון, לספר את הסיפור הציוני והאישי השלובים זה בזה, ואף לרבר על ציונות בת זמננו. השנה, המוזיאון מצייני 120 שנה מאז פרסום הספר אלטנוילנד, שבו פירט הרצל את חזונו ואת החברה שראה בעיני רוחו, במדינה היהודית שת-קום. לראשונה, הציבור המבקר במוזיאון יוכל לראות את כתב היד המקורי של הספר, עם המילים הירועות הכתובות על גביו: "אם תרצו, אין זו אני דה". אורי זכי, יו"ר המרכז, המעיד על עצמו כי הוא "אוהד הרצל מושבע" ואף קרא את ספרו של הרצל, מדינת היהודים, כבר בגיל 13 - הוביל את ההקמה של התערוכה החד פעמית וחסרת התקדים, כדי להביא לחזית הכמה את חזונו של הרצל כהווייתו. "מי שיגיע יראה את כתב היד, עם המחיקות, ההערות שכתב בצד וכמוכן עם תרגום לעברית, אנגלית וערבית. לצד זה, מוצגת במוזיאון תערוכה זמנית, עד סוף השנה כלכה, סביב הרעיונות שבאלטנוילנד - המדינה האוטופית שהרצל שרטט בספר, לעומת שני צירי זמן - הביקור המקורי בארץ ישראל ומידינת ישראל של ימינו".

ככתבו של הרצל, ניתן להבין מנין השורות כי השיח אינו רק סביב מדינת היהודים כמוכנה כמדינה לאום וכפתרון לאנטישמיות, אלא חזון של למציאות כיום. "הוא ראה את החברה היהודית החדשה כמקוד עולמי לפיתוח טכנולוגי, שזה למעשה הסטארט-אפ ניישן של ימינו", אומר זכי. "הוא מדבר על מדינה מודרנית עם רכבת חשמליות שמחרי-



עודד פויר | צילום: רפאל בן משה

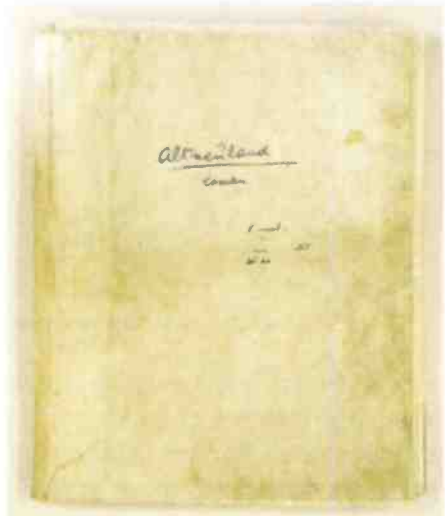
מאלטנוילנד לסטארט-אפ-ניישן הפעילויות במוזיאון כוללות היבטים אינטרא-קטיביים וייחודיים, כאשר ליבו הוא חדר העבודה המלא והשלם של הרצל, שהועבר בשלמותו מוינה לירושלים ובו ניתן להתבונן מקרוב על חייו של הרצל. בנוסף, בחזבי המוזיאון והמרכז שזור שימוש בהצגות, אלמנטים תיאטראליים ומוזיקה, המייצרים זוויות חדשות על הסיפור ההיסטורי המוכר בצורה עדכנית ומרעננת, מבלי לרדד או לשנות את המסרים.

כך, המבקרים מוזמנים להצטרף לרחוב פריזאי של המאה ה-19, עם רצפות, המוזיקה והתפאורה, כשהם חווים ולומדים על התקופה. בהמשך, אפשר להיכנס לאולם הקונגרסים בבאזל - המהווה שכלול מדויק, עד רמת המושבים, הנכרשות ופיתוחי העץ. לצד הביקור החווייתי, בסדנאות ובפעילויות שמציע המרכז, לכל סדנה יש תמה שונה שמבקשים להעביר - מנהיגות נשית, אחריות חברתית ושיוויון חברתי, יזמות וחדשנות - כהתאמה לקבוצה ולמסרים שהיא מבקשת ללמוד. כך למשל, נכנתה פעילות ייחודית במסגרת "יום הרצל" המתייחסת לקשר בין חלומות הפרט לשאיפות הכלליות: "כחלק מהסיוע, צפו בהצגה שנקראת 'חלומות פשוטים' שבה השחקנים עם תסמונת דאון בשיתוף עם אקו"ם. דרך החיבור האנושי והאישי, למרנו מהי מנהיגות וכיצד מנהיג מגשים חלום אישי ולאומי", אומר זכי.

חזון העיר שהתגשם

הרצל ראה את ירושלים בתור הבירה המדינית, שם ייושבו נשיא החברה החדשה, הפרלמנט ומוסדות מדינה נוספים. הוא גם ראה אותה כבירה רוחנית ודתית, כאשר הוד יורד בשבת על העיר, ומאידך דגל בהפרדת דת ומדינה. "ניתן לראות כיצד ירושלים צועדת בכיוון עליו כתב הרצל, עיד עתיקה ומסורתית, ומאידך עיד מודרנית, עם רכבת קלה המהווה מרכז עולמי של המחרה התיכון", אומר זכי ומוסיף כי ביישום חזון זה, המוזיאון מונגש כיום באופן ייחודי בשמונה שפות, ומקצה מדריכים ייעודיים לשפות השונות. כך גם, בשל קשרי המרכז עם ההסתדרות הציונית העולמית, פועלים מנהליו כדי לחזק את הקשר בחזבי העולם עם דיפלומטים, שגרירויות או עיריות.

לנסוף, מסכם זכי באומרו כי מרכז הרצל הוא תחנת חובה לכל הפוקרים את ירושלים, ומבקשים להבין את הסיפור הציוני והישראלי: "בין אם המבקרים הישראליים, ובין אם תיירים, ההתרגשות מורגשת בכל חדר במוזיאון ובמרכז. אנחנו נמשיך לשאול את השאלות המורכבות על מהות המדינה היהודית גם בעתיד, ככל שהן יוסיפו להיות רלוונטיות לסדר הלאומי והתרבותי שלנו".



כריכת הספר אלטנוילנד, עם הכיתוב: "אם תרצו אין זו אגדה (בגרמנית) | צילום: באדיכות הארכיון הציוני המרכזי